

Jaarverslag 2007

Commissie van Deskundigen Grondwaterwet

Secretariaat: Herman Gorterstraat 5
Postbus 20021
3502 LA Utrecht
tel: 030-275 66 00
fax: 030-275 69 99

INHOUD

Inhoud	Voorwoord	5
	Taak en samenstelling commissie en secretariaat	7
	Externe Ontwikkelingen	9
	Interne Ontwikkelingen	12
	Overzicht afgehandelde en in behandeling zijnde verzoeken om onderzoek	14
	Afgehandelde verzoeken om onderzoek	15
	In behandeling zijnde verzoeken om onderzoek	20
Bijlagen	Overzicht van de verzoeken om onderzoek in 2007	26
	Overzichtskaart van de projecten in 2007	27

Het jaarverslag geeft als gebruikelijk een overzicht van de door de Commissie van Deskundigen Grondwaterwet (CDG) in 2007 afgehandelde en in behandeling zijnde verzoeken om onderzoek naar de schade die belanghebbenden menen te hebben geleden door grondwateronttrekking. In behandeling zijn eind 2007 zestien projecten. Bij benadering blijft dit aantal van jaar op jaar gelijk.

Meer dan in het verleden heeft de praktijk, zowel bij individuele gevallen als in koepelverband, behoefte aan overleg met de commissie over de wijze van vaststellen van de schade die toegerekend moet worden aan de onttrekking van grondwater. De commissie staat open voor dit overleg omdat zij vindt dat haar werkwijze volstrekt transparant moet zijn.

Een aspect hierbij is dat de commissie uiteraard gebruik wil maken van de meest actuele, maar wel breed geaccepteerde methoden en inzichten op het gebied van hydrologie en schadeberekening. Hoewel de commissie van mening is dat de door haar gebruikte methoden tot de beste behoren die voorhanden zijn, neemt zij toch het initiatief om met derden te bezien of verbeteringen wenselijk en mogelijk zijn.

Tenslotte heeft in het verslagjaar verder overleg plaatsgevonden met de instanties die in het kader van de nieuwe Waterwet verantwoordelijk zijn voor de schadeafhandeling bij grondwateronttrekkingen en -infiltraties en die de bevoegde gezagen zullen vormen voor een beoogde nieuw in te stellen commissie als opvolger voor de CDG. Dit zal naar verwachting eind 2009 zijn beslag krijgen.

ir. A. Grijns, voorzitter

De Commissie van Deskundigen Grondwaterwet (CDG) is op grond van artikel 37, lid 2, van de Grondwaterwet (Gww), ingesteld door de colleges van Gedeputeerde Staten van alle provincies.

De commissie heeft als taak het behandelen van de in het kader van art. 37, van de Gww, bij Gedeputeerde Staten van de betreffende provincie ingediende verzoeken om onderzoek naar schade door het onttrekken van grondwater of het infiltreren van water in de bodem met als doel het onttrekken van water, krachtens een vergunning als bedoeld in artikel 14, van de Gww. De commissie stelt een advies op aan partijen over de ondervanging of vergoeding van de schade dan wel over de overneming van de onroerende zaak in het geval zij een causaliteit heeft vastgesteld tussen de onttrekking en de schade.

Het secretariaat van de commissie is ondergebracht bij de Dienst Landelijk Gebied.

De commissie en het secretariaat vormen samen ook de Commissie Gebouwschade Alblasserwaard en Vijfheerenlanden, afgekort CGAV. Waterschap Rivierenland en Oasen hebben een overeenkomst gesloten om verzoeken om vergoeding van schade aan gebouwen gemeenschappelijk te behandelen in het gebied waar deze partijen samen werkzaam zijn. Binnen dit gebied kan sprake zijn van een samenloop van invloeden van enerzijds door het Waterschap geïnitieerde dijkversterkingen, peilaanpassingen en peilverlagingen en weg(re)constructies en anderzijds door het waterbedrijf geïnitieerde grondwateronttrekkingen.

Op 31 december 2007 bestaat de commissie en secretariaat uit:

Voorzitter:	ir. A. Grijns	Plv. lid: ir. C.J. de Lange
Plv. voorzitter:	mr. G.J.M.M. Tax	Plv. lid: mr. J.J. van Zanten Jut
Lid:	ir. J. Kruizinga	Plv. lid: ing. H.J. Everts
Secretaris:	ir. W.P.C. Zeeman (tot 15 oktober 2007) ir. H. Prak (per 15 oktober 2007)	
Medewerker:	G. Bakker	
Medewerkster:	ir. S. Klerks-Poppema	
Tijdelijk medewerkster:	ir. L.M.M. Veth (tot 1 dec. 2007)	
Vacature:	per 1 dec. 2007	

Getracht wordt de ontstane vacature op te vullen met iemand die op academisch niveau kennis bezit op het terrein van geo- en funderingstechniek. Een adequate invulling is nog niet gerealiseerd. Dit is waarschijnlijk een gevolg van de grote vraag op de arbeidsmarkt naar hoog opgeleide technici.

EXTERNE ONTWIKKELINGEN

Maatschappelijke ontwikkelingen

De commissie volgt de ontwikkelingen op het gebied van waterbeleid en -beheer omdat deze het werkterrein van de commissie raken en daarmee van invloed zijn op het toekomstige functioneren van de commissie. De tijd dat in het landelijk gebied de watersystemen bijna exclusief de functie hadden om de productieomstandigheden in de land- en tuinbouw te verbeteren, ligt al geruime tijd achter ons. Het waterbeheer is meer en meer de resultante van een brede afweging van belangen geworden, waarbij de winning van grondwater ten behoeve van de drinkwatervoorziening er één is.

Er komt meer en meer aandacht voor maatregelen die de watersystemen 'klimaatbestendig' maken. Hiermee doelt men op het aanpassen van de watersystemen aan het veranderend klimaat.

Een ontwikkeling, die de commissie met name volgt en enige zorgen baart, is de onstuimige groei van systemen waarmee koude en warmte worden opgeslagen in en onttrokken aan de ondergrond. In veel gevallen gebeurt dit met 'open' systemen. Hiermee wordt grondwater aan de bodem onttrokken en er in geïnfiltreerd. 'Gesloten' systemen werken met een ondergrondse warmtewisselaar. Bij de installatie van beide systemen worden vaak afdichtende lagen in de ondergrond doorboord. Als deze doorboringen onzorgvuldig worden uitgevoerd, ontstaat het risico van verontreiniging van watervoerende pakketten. Deze zijn echter de leverancier van drinkwater. De zorgplicht uit de Wet Bodembescherming moet voorkomen dat hierdoor verontreiniging van watervoerende pakketten ontstaat. De wet Bodembescherming kent echter geen vergunningplicht. Bij gesloten systemen is wettelijk kader beperkt aanwezig. Alleen de Wet Bodembescherming en de Wet Milieubeheer kunnen van toepassing zijn. Op de open systemen is de Grondwaterwet van toepassing. In een aantal gevallen is ook een vergunning vereist op basis van de Wet Milieubeheer of de Wet Verontreiniging Oppervlaktewateren.

In het vorige jaarverslag sprak de commissie de verwachting uit dat de toenemende mondigheid van de burger zou resulteren in een sterker claimgedrag en daarmee tot een toename van het aantal verzoeken om advies uit te brengen. Die verwachting is in 2007 (nog) niet uitgekomen.

Waterwet

De Waterwet zal negen bestaande wetten voor het waterbeheer in Nederland, waaronder de Grondwaterwet, vervangen. Gedurende het hele verslagjaar heeft parlementaire behandeling van het wetsvoorstel plaatsgevonden. De commissie vindt op dit moment haar wettelijke basis in de Grondwaterwet, waardoor het van kracht worden van de Waterwet uitermate belangrijk is voor het functioneren van de commissie in de toekomst. Verwacht wordt dat de Waterwet in de loop van 2009 van kracht wordt.

De huidige wetten kennen eigen vergunningenstelsels. Deze sluiten niet altijd goed op elkaar aan. Alle huidige vergunningen zullen volgens de Waterwet worden geïntegreerd tot één zogeheten watervergunning. De gebruiker heeft dan voor alle handelingen in het watersysteem slechts één watervergunning nodig is. Voor de vergunningverlener betekent dit dat hij bij de beoordeling voor een watervergunning op alle doelstellingen en kaders van de Waterwet moet toetsen. Het bevoegde gezag voor de verlening van

de watervergunning voor het regionale watersysteem is meestal het waterschap; Rijkswaterstaat is dit voor het hoofdwatersysteem. De provincie blijft het bevoegde gezag voor bepaalde categorieën van grondwateronttrekkingen en de infiltraties ervan. Het betreft hier alle onttrekkingen en infiltraties ten behoeve van de drinkwatervoorziening en ten behoeve van koude-warmte-opslag en industriële onttrekkingen en infiltraties met een omvang van meer dan 500.00 m³/jr.¹ Het is de bedoeling te komen tot een nauwe afstemming met de ook in ontwikkeling zijnde milieuvergunning. Het streven is dat alle vergunningaanvragen bij één loket, bij de gemeente, kunnen worden ingediend. Naast de vergunningplicht zal in de Waterwet de mogelijkheid worden geïntroduceerd van een ontheffing voor nog te definiëren gebieden, handelingen en/of categorieën. Dit alles moet ertoe leiden dat de lasten voor burgers en bedrijven worden beperkt.

De Waterwet zal een algemene regeling voor schadevergoeding bevatten. In het wetsvoorstel is wel de verplichting tot ondervangen c.q. vergoeden van schade opgenomen, maar ontbreekt de verplichting tot het inschakelen van een commissie van deskundigen voor de beoordeling van een schadevordering. De wettelijke basis van de commissie komt dus te vervallen. Vooruitlopend op de Waterwet heeft de commissie een visie opgesteld op haar toekomstig functioneren. De commissie geeft hierin aan beschikbaar te blijven voor voortzetting van haar werkzaamheden voor de provincies. Ook ziet ze mogelijkheden adviezen op te gaan stellen naar aanleiding van schadevorderingen die zijn ingediend naar aanleiding van onttrekkingen en infiltraties waarvoor het waterschap de vergunning heeft afgegeven. De commissie geeft aan zich te willen beperken tot het uitbrengen van adviezen over al opgetreden schade en geen rol te willen spelen in de advisering over individuele vergunningen. Immers, als de commissie deze rol wel op zich zou nemen, verliest ze haar onafhankelijkheid als het gaat om het uitbrengen van schadeadviezen in projecten waarin ze heeft geadviseerd in het stadium van de vergunningverlening. Voor het goed kunnen uitvoeren van haar taak op het gebied van schadebepaling kan de commissie wel adviseren over, dan wel richtlijnen aanreiken, voor het inrichten van een adequaat meetnet. Besluitvorming over de werkzaamheden van de commissie onder de Waterwet heeft nog niet plaatsgevonden.

Buitenland

Net als in 2006 waren er ook in 2007 geen vorderingen bij de totstandkoming van een Benelux-schadecommissie die adviezen dient uit te brengen over grensoverschrijdende schadekwesties. Nu de reorganisatie van de Vlaamse overheden en daarmee gepaard gaande personele wisselingen hun beslag hebben gekregen zal worden bezien of de in 2005 tot stilstand gekomen werkzaamheden kunnen worden hervat.

Jurisprudentie

De commissie heeft een verzoek om onderzoek van een eigenaar van een kikkerpoel in Steenderen in behandeling. Door de eigenaar is ook beroep ingesteld tegen het besluit van het college van Gedeputeerde Staten van Gelderland om de onttrekker vergunning te verlenen voor uitbreiding van haar onttrekking. Op 19 december 2007 heeft de Afdeling Bestuursrecht-spraak van de Raad van State uitspraak gedaan. Belanghebbende vreest dat de periode van droogstaan van de kikkerpoel in de zomer langer zal worden als gevolg van het verlagen van de grondwaterstand. Dit zou effect hebben

¹ Naar aanleiding van de behandeling van het wetsvoorstel in de Tweede Kamer in het voorjaar van 2008 is deze grens verlaagd tot 150.000 m³/jr

op de reproductie van de zich in de poel bevindende amfibieën en daarmee tot een aanmerkelijke schade aan de poel en natuur zal leiden. De Raad van State heeft betoogd dat door de uitbreiding van de onttrekking de verlaging van de grondwaterstand toeneemt van 8 naar 10 à 12 cm. Dit bij een grondwaterfluctuatie van 160 cm.

Door de ten opzichte daarvan geringe verlaging behoeft het college geen zodanige negatieve effecten op de kikkerpoel te verwachten dat hij de vergunning om die reden niet zou hebben mogen verlenen. De Raad van State heeft verder overwogen dat geen voorschrift aan de vergunning hoefde te worden verbonden om een afzonderlijke schaderegeling af te dwingen. Dit is een miskenning van het hoofdstuk IV van de Grondwaterwet dat in een regeling voorziet. Aldus is het ingestelde beroep ongegrond verklaard.

INTERNE ONTWIKKELINGEN

Kwaliteitsbeleid

Ook in 2007 is verder gewerkt aan het Handboek kwaliteitszorg bij de commissie. De commissie heeft haar taakomschrijving, de gedragscode voor commissieleden en de te volgen procedure bij (her)benoeming van leden vastgesteld. De checklist voor het inventariseren van gebouwschade heeft vorm gekregen. Er is een begin gemaakt met het inschakelen van taxateurs voor het ramen van de herstelkosten van schade of toegenomen schade als gevolg van grondwaterwinningen.

Website

In 2007 is de website van de CDG ontwikkeld en online gegaan. De site is bereikbaar onder www.grondwater-cdg.nl en is bedoeld als informatiebron voor iedereen die, zich wil oriënteren op de activiteiten van de commissie en de mogelijkheden om de commissie een schadeadvies uit te laten brengen.

Vernieuwing instrumentarium

In het vorige jaarverslag is gememoreerd dat de commissie voor de vaststelling van opbrengstderving in de landbouw gebruik maakt van de TCGB-tabellen. Deze tabellen zijn opgesteld door de Technische Commissie Grondwater-Beheer, de voorganger van de CDG. Ze zijn gerelateerd aan de in Nederland op veel plaatsen gebruikte HELP-tabellen, maar geven een gedetailleerder inzicht in opbrengstderving op grasland door droogte op zandgronden. Het voornemen om een vergelijking te maken tussen de uitkomsten van berekening van opbrengstderving met TCGB- en HELP-tabellen kon in het verslagjaar nog niet worden uitgevoerd. Belangrijke reden hiervoor was dat het uitbrengen van de versie van het in opdracht van de Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer (STOWA) vervaardigde Waterlood-instrumentarium, waarin de nieuwe HELP-tabellen worden opgenomen, vertraging heeft opgelopen.

Zowel HELP- als TCGB-tabellen onderscheiden geen verschillen in bedrijfsvoering op landbouwbedrijven en eventuele wijzigingen in deze bedrijfsvoering als gevolg van veranderende (agro)hydrologische omstandigheden. Het door Wageningen Universiteit Research (WUR) ontwikkelde Waterpas-instrumentarium lijkt mogelijkheden te bieden om te worden ingezet bij het ontwikkelen van een methodiek die wel rekening houdt met deze verschillen. De commissie wil laten onderzoeken of toepassing van een dergelijke, nieuwe methodiek mogelijk is en zo ja, of dit een verbetering van de huidige kan betekenen. In afwachting van de resultaten hiervan wordt de vergelijking tussen HELP- en TCGB-tabellen vooralsnog niet uitgevoerd.

De commissie heeft de indruk dat bij schade aan bebouwing er in toenemende mate sprake is van aantasting van houten palen. Tot voor kort ging het bij gebouwschade vrijwel uitsluitend om bebouwing op staal, zogenaamde strokenfunderingen. Bij paalfundering ontstaat de gebouwschade pas na jarenlange aantasting van de palen door schimmels of eventueel bacteriën. Deze schade manifesteert zich vaak na 10 à 20 jaar van droogstand van de paalkoppen; dit in tegenstelling tot schade bij bebouwing op strokenfundering. Die is vaak het gevolg van verschillen in zakking van de ondergrond die zich in de regel al binnen een jaar na de stijghoogteverlaging manifesteert. De commissie heeft geconcludeerd dat de inzichten en methoden voor het bepalen van schades aan houten paalfunderingen als gevolg van droogstand, zoals ontwikkeld door de schadecommissie van het Waterschap Fryslân, voor een belangrijk deel ook door haar zou kunnen worden gebruikt.

Ten behoeve van het zelf kunnen uitvoeren van snelle en eenvoudige hydrologische berekeningen heeft de commissie het computerprogramma M-Well van GeoDelft, thans onderdeel van Deltares, aangeschaft.

Overleg met partijen

In het vorige jaarverslag heeft de commissie aangegeven te streven naar openheid en transparantie. De al genoemde website is een middel om de transparantie te vergroten. Ook het in overleg treden met verschillende partijen draagt bij aan inzicht in het opereren van de commissie. Uiteraard is het hierbij van het grootste belang dat dit de onafhankelijkheid van de commissie niet aantast. Om hier duidelijke afspraken over te maken is een protocol opgesteld dat vooraf aan partijen wordt toegezonden.

In bovenstaande context is in het verslagjaar een periodiek overleg gestart met de LTO. Daarin is onder andere stilgestaan bij de vaak lange doorlooptijd van schadeadviezen. Toegelicht is dat dit lang niet altijd het gevolg is van de snelheid van werken van de commissie. De commissie is vaak afhankelijk van de toelevering van gegevens van derden; ook kan de commissie pas aan het werk als de provincie daartoe opdracht heeft gegeven. Dit gebeurt vaak op een moment waarop de kwestie in de 'streek' al lang in de schijnwerpers staat.

Ook de al eerder genoemde vernieuwing van methoden is een belangrijk onderwerp in het overleg met de landbouw. In dit kader vraagt LTO aandacht voor mestwetgeving en herinzaai als factoren bij de vaststelling van schade door grondwaterwinning.

In het verslagjaar is ook overlegd met de voorzitter van de Raad van Bestuur van Vitens en zijn strategisch adviseur. Vitens benadrukte het belang van het bestaan en voortbestaan van de CDG, maar uitte wel enige bezorgdheid over de toenemend kritische houding van lokale landbouwgroepen jegens de CDG. De commissie heeft inmiddels het overleg met "de landbouw" geopend voor het zoeken naar oplossingen van de kritiekpunten.

OVERZICHT AFGEHANDELDE EN IN BEHANDELING ZIJNDE VERZOeken OM ONDERZOEK

In de bijlage is een overzicht gegeven van de verzoeken om onderzoek die de commissie in 2007 in behandeling heeft. Deze lijst bevat ook de projecten die zijn afgehandeld in 2007. De locaties van de betreffende projecten staan op een kaart aangegeven.

In 2007 had de commissie 24 projecten in behandeling, waarvan 5 nieuwe projecten. Daarnaast zijn er 6 projecten afgehandeld in 2007. De afgehandelde verzoeken worden in het volgende hoofdstuk toegelicht. Daarna komen de in behandeling zijnde verzoeken aan de orde.

Er zijn in 2007 geen hoorzittingen gehouden.

Overzicht afgehandelde en binnengekomen projecten in 2007

Type schade	In behandeling op 31 december 2006	Binnengekomen in 2007	Afgehandeld in 2007	In behandeling op 31 december 2007
Landbouw	11	2	3	10
Gebouw	7	1	4	4
Landb+Geb	-	1	-	1
Bos/Natuur	-	1	-	1
Wateroverlast	1	-	1	-
Totaal	19	5	8	16

AFGEHANDELDE VERZOeken OM ONDERZOEK

De projecten die in de verslagperiode zijn afgehandeld worden in dit hoofdstuk belicht. Ook nagekomen verzoeken om onderzoek van reeds eerder afgehandelde projecten komen in dit hoofdstuk aan de orde.

DRENTHE

Emmen (03.004 - 17 t/m 19)

In maart en juni 2007 ontving de commissie twee verzoeken om onderzoek naar de schade als gevolg van de grondwateronttrekkingen te Emmen. Het betreffen nagekomen verzoeken om onderzoek. In haar advies aan partijen komt de commissie tot de conclusie dat door één belanghebbende schade is en wordt geleden met betrekking tot gewasopbrengst.

Tegen dit advies zijn bedenkingen ingediend door één van de onttrekkers. De andere onttrekker en de landbouwers hebben geen bedenkingen ingediend. Voor de argumentatie van de bedenkingen verwijst de onttrekker naar de reeds in 2005 ingediende bedenkingen met betrekking tot het vorige verzoek te Emmen (verzoek 16). Aangezien van de kant van de onttrekker geen nieuwe argumenten zijn aangedragen, en van de kant van de commissie geen nieuwe ontwikkelingen op dit gebied zijn, volstaat de commissie met een verwijzing naar haar brief met een reactie op de bedenkingen van verzoek 16. De taak van de commissie met betrekking tot deze verzoeken om onderzoek is beëindigd.

In september 2007 ontving de commissie nog een verzoek om onderzoek naar de schade als gevolg van de grondwateronttrekkingen te Emmen. Het betreft inmiddels het 19^e verzoek om onderzoek van een nagekomen landbouwer.

OVERIJSEL

Wijhe (Boerhaar) (04.018 - 1)

In december 2006 ontving de commissie een gezamenlijk verzoek van de onttrekker en van een 2-tal belanghebbenden. In 1995 heeft de voorganger van de commissie, de Technische Commissie Grondwaterbeheer (TCGB), advies uitgebracht. Belanghebbenden hebben zich niet kunnen verenigen met de conclusie in het advies dat zij geen schade ondervinden van de grondwateronttrekking te Wijhe. Uiteindelijk hebben zij in 2005 de onttrekker in rechte betrokken. Naar aanleiding van deze procedure is overleg op gang gekomen tussen de onttrekker en de belanghebbenden. De vraag aan de commissie is zich over de kwestie te buigen en advies uit te brengen. Een advies zou wellicht aanleiding kunnen zijn om te komen tot een minnelijke oplossing.

Op 18 april 2007 heeft de commissie advies uitgebracht. De commissie is, in navolging van de TCGB, tot de conclusie gekomen dat de verlaging van de freatische grondwaterstand minder dan 5 cm bedraagt. Omdat de grens waarbij de commissie al dan niet tot berekening van de opbrengstvermindering overgaat bij 5 cm ligt, wordt geen schade berekend. In de overgelegde berekening van Icastat is de invloed van de eigen berekening door belanghebbenden over het hoofd gezien, waardoor de berekende invloed naar beneden dient te worden bijgesteld. Ook de trendanalyse, door de commissie aanvullend uitgevoerd op twee ter plaatse van de percelen voorkomende grondwaterstandsbuizen, laat een daling zien van minder dan 5 cm.

Namens belanghebbenden heeft advocaat mr. D.M.H.M. van Dijk, van CMS Derks Star Busmann, bedenkingen aangevoerd. De bedenkingen richten zich op vermeende variatie in onttrekkingshoeveelheid, sterke fluctuatie in de grondwaterstand, capillaire opstijging van grondwater, alsmede het vermeende verschil in stand tussen de grondwaterstand in de peilbuis en de werkelijke grondwaterstand. De commissie heeft geconcludeerd dat de variatie in onttrekking minder dan 10% bedraagt en op een afstand van 1,5 km niet tot (relevante) verschillen in verlaging leidt. Omdat de percelen buiten het invloedsgebied liggen van de waterwinning zijn de overige aangevoerde bedenkingen niet meer behandeld. Gelet op de ongewijzigde conclusie heeft de commissie aangegeven zich niet te kunnen vinden in een voorgesteld zeer gedetailleerd en kostbaar onderzoek. Op 5 juli 2007 heeft de commissie haar standpunt aan partijen kenbaar gemaakt. De taak van de commissie inzake het gezamenlijk verzoek van de onttrekker en belanghebbenden is daarmee beëindigd.

GELDERLAND

Epe (05.020 - 1)

De eigenaar van een kampeerboerderij heeft bij de provincie in september 2005 een verzoek om onderzoek ingediend in verband met het optreden van grondwateroverlast. In de kelder van een bedrijfspand staat sinds enkele jaren geregeld grondwater; tevens treedt periodiek wateroverlast op de bij de kampeerboerderij behorende parkeer- en speelvelden. Eén van de mogelijke oorzaken is de infiltratie van beekwater door Vitens. Ook de infiltratie van elders ten behoeve van een grondwatersanering onttrokken grondwater wordt als mogelijke oorzaak aangemerkt. Verder wordt een relatie verondersteld met maatregelen om de verdroging van het Wisselse Veen tegen te gaan.

Op verzoek van de provincie Gelderland heeft de commissie een onderzoek ingesteld naar de mogelijke bijdrage van de genoemde maatregelen aan het ontstaan van de wateroverlast. De commissie heeft haar advies in oktober 2007 uitgebracht en in haar onderzoek hiervoor ook het mogelijke effect van de waterwinning Epe van Vitens betrokken. De commissie constateert dat in het verleden meerdere malen grondwaterstanden voorkwamen die vergelijkbaar hoog zijn met de huidige. Op grond hiervan had de kelder waterdicht moeten worden gebouwd. Alleen de infiltratie van het elders onttrokken grondwater heeft geleid tot een beperkte grondwaterstandsverhoging van ca. 15 cm. Dit zou bij correcte bouw van de kelder niet tot wateroverlast hebben geleid. De grondwaterstanden blijven ook nu te ver onder maaiveld om ze te kunnen relateren aan de periodieke wateroverlast op de parkeer- en speelvelden. De commissie stelt dat er derhalve geen reden is om een vordering in te stellen. Geen van de partijen heeft bedenkingen ingebracht tegen het in oktober 2007 uitgebrachte advies. De commissie heeft het project Epe derhalve afgesloten.

ZUID-HOLLAND

Rotterdam (08.011 - 1 en 2)

In 2004 heeft de Bewoners Vereniging Bovendijk en Overschiese Kleiweg (BVBO) te Rotterdam verzocht om onderzoek door de commissie. Een soort-

gelijk verzoek is gedaan door de Gemeente Rotterdam. De verzoeken hebben betrekking op vermeende schade aan woningen als gevolg van de grondwateronttrekking ten behoeve van de bouw van de Hoge Snelheidslijn (HSL) te Rotterdam.

Partijen zijn in onderling overleg getreden om tot een regeling van de schade te komen. Dientengevolge heeft de commissie haar onderzoek opgeschort.

In de verstreken periode is het secretariaat van de commissie periodiek geïnformeerd over de stand van zaken met betrekking tot de al dan niet tot stand gekomen regelingen. De berichten waren steeds positief, zodat de commissie in het belang van het overleg tussen partijen een afwachtende houding heeft aangenomen. Op 9 juli 2007 heeft de commissie middels een brief aan het bemiddelingsbureau Hetteema+Dissel koen Expertisebureau BV geïnformeerd of inschakeling van de commissie ten aanzien van één of meerdere eigenaren nog wenselijk is. Van de brief is een afschrift aan de BVBO en de gemeente Rotterdam gezonden. Omdat de brief nog niet is beantwoord, is op 16 oktober 2007 partijen om een expliciete reactie gevraagd voor wat betreft het mogelijk kunnen sluiten van het dossier. Alleen van de gemeente Rotterdam is een reactie ontvangen. Op 6 december 2007 heeft de commissie partijen bericht dat advisering door haar niet meer nodig is en is het dossier gesloten. In een late reactie (8 januari 2008) heeft Hetteema de stand van zaken alsnog uiteen gezet. De inhoud van de brief bevestigt de conclusie dat advisering niet meer nodig is.

NOORD-BRABANT

Oosterhout (10.023 - 1 t/m 6)

Na een uitgebreid onderzoek in het hydrologisch complexe onderzoeksgebied in de omgeving van de pompstations Oosterhout en Dorst heeft de commissie in juli 2007 haar advies inzake gewas- en veedrenkschade uitgebracht aan in totaal 66 landbouwers.

Met de resultaten van meerdere verschillende onderzoeken is de commissie uiteindelijk tot een freatisch verlagingenpatroon gekomen. Dit is eerst tijdens twee vergaderingen met partijen besproken. Na overeenstemming over het freatisch verlagingenpatroon heeft de commissie dit vertaald naar opbrengstdepressies en vervolgens in een schadeberekening per bedrijf.

Op 25 mei 2007 bracht de commissie haar advies uit aan partijen. Tegen dit advies is door één landbouwer bedenkingen ingediend. De overige landbouwers en de onttrekker hadden geen bedenkingen. De genoemde landbouwer vond de berekende schadevergoeding te weinig in relatie tot de verlaging van de grondwaterstand. In haar reactie van 30 juli 2007 heeft de commissie de landbouwer bericht, dat de grondwaterstand op zijn percelen voornamelijk is verlaagd door andere invloeden (o.a. klimaat, waterhuishouding), welke niet voor vergoeding in aanmerking komen. De taak van de commissie met betrekking tot deze verzoeken om onderzoek is beëindigd.

In navolging van het schadeonderzoek te Oosterhout en Dorst heeft de commissie in augustus 2007 twee nagekomen verzoeken ontvangen. De commissie zal zo spoedig mogelijk een advies uitbrengen aan deze belanghebbenden gebaseerd op dezelfde uitgangspunten als gehanteerd voor de voorgaande verzoeken om onderzoek.

**Bladel
(10.032 - 1)**

Namens een belanghebbende is door de Stichting Rechtsbijstand verzocht om onderzoek door de commissie. Belanghebbende heeft schade aan haar woning als gevolg van een grondwateronttrekking in de omgeving van haar huis. De commissie heeft aanvankelijk haar onderzoek opgeschort omdat partijen in onderhandeling waren over de hoogte van de vergoeding. De commissie heeft partijen verzocht om een onderbouwing van hun schadebedrag.

Op 25 januari 2007 heeft de commissie advies uitgebracht. De commissie constateert dat partijen in gesprek zijn geweest over de hoogte van de schadevergoeding. De causaliteitsvraag is kennelijk geen onderwerp van discussie.

In de bij de commissie beschikbare gegevens noemen partijen schadebedragen, die 2100 euro van elkaar verschillen. De commissie gaat voor haar onderzoek uit van beschikbare gegevens en vult deze aan, indien en waar nodig, en is dan ook van mening dat het onderzoek gericht moet worden op de wijze waarop deze bedragen tot stand zijn gekomen.

Ondanks herhaaldelijk verzoek is door geen der partijen een onderbouwing aangereikt. De commissie stelt vast dat partijen niet bereidwillig zijn in het ter beschikking stellen van de gevraagde informatie. Dit is voor de commissie geen reden om op grond van eigen onderzoek, waarbij mogelijk de causaliteitsvraag niet onbesproken kan blijven, een uitspraak te doen. Hierbij gevoegd dat de kosten van een onderzoek door de commissie niet in verhouding staan tot de omvang van de genoemde verschillende schadebedragen. Nu beide partijen niet bereidwillig zijn de gevraagde informatie ter beschikking te stellen aan de commissie, kan de commissie geen advies uitbrengen met betrekking tot de omvang van de geleden schade.

Door de Stichting Rechtsbijstand is op 6 februari 2007 een bedenking ingediend. De bedenking richt zich op het feit dat de commissie geen advies uitbrengt. De commissie houdt vast aan haar motivatie dat haar beschikbare informatie wordt onthouden om te kunnen adviseren. In haar reactie d.d. 7 maart 2007 heeft de commissie de Stichting Rechtsbijstand nog geadviseerd om met het bouwbedrijf overeenstemming proberen te bereiken over de hoogte van het te vergoeden bedrag en het onderzoek daarmee afgesloten.

**'s-Hertogenbosch
(10.034 - 1)**

De eigenaar van een woning heeft, in verband met opgetreden schade aan zijn woning en garage, verzocht om onderzoek door de commissie. De schade zou veroorzaakt zijn door het onttrekken van grondwater ten behoeve van de nieuwbouw van een appartementencomplex.

Op 5 februari 2007 heeft de commissie advies uitgebracht. De commissie is van mening dat de opgetreden schade oorzakelijk verband houdt met deels de bronbemaling en daarnaast andere uitvoeringswerkzaamheden van de projectontwikkelaar, zoals trillingen en ontgravingen. Het aandeel van de bemaling als schadebron is indicatief door middel van berekening bepaald: ter plaatse van het erf 10 à 15 mm, de garage ca. 5 mm en serre ca. 3 mm; het zettingsverschil bedraagt globaal 2 mm over een afstand van 10 m. Ervan uitgaande dat zonder de bronbemaling en bouwactiviteiten de schade niet was opgetreden, is de commissie van mening dat de kosten van herstel van de opgetreden schade geheel voor vergoeding in aanmerking komen. De vermeende zakkingen van het erf en pad kan de commissie slechts voor een deel verklaren, en acht een vergoeding van 25% realistisch.

De commissie stelt voor dat beide partijen één of meerdere taxateurs benoemen om de totale kosten van herstel van de opgetreden schade te taxeren overeenkomstig een door haar aangereikte leidraad.

Door geen der partijen zijn bedenkingen ingediend. De taak van de commissie inzake het verzoek om onderzoek is hiermee beëindigd.

Uden (10.035 - 1)

In november 2005 ontving de commissie een verzoek om onderzoek van een belanghebbende naar schade aan zijn woning als gevolg van een bronbemaling aan de Heinsbergenstraat te Uden. In de zomer van 2006 ontving de commissie het bericht dat de ontstane schade ernstiger vormen aan het aannemen was. Daarop heeft de commissie Advies Bureau voor Bouwtechniek (ABT) ingeschakeld.

Op 5 april 2007 heeft de commissie advies uitgebracht. Het advies is mede gebaseerd op een bouwtechnisch onderzoek van ABT, uitgevoerd op 27 september 2006

Door de bronbemaling op 100 meter van de woning is de grondwaterstand tijdelijk verlaagd met ongeveer 100 cm en heeft in de periode van de bronbemaling (maart tot en met juni 2005) 50 cm lager gestaan dan voorheen. ABT heeft een waterpasmeting uitgevoerd en mogelijke oorzaken van de verzakking van de hoek van de woning ter plaatse onderzocht. Een bouwtechnische oorzaak is niet gevonden. De eigenaar heeft daarop 3 sonderingen met kleefmeting bij de woning laten uitvoeren. Hieruit bleek dat de dikte van slappe lagen onder de woning verschilt. Dit heeft waarschijnlijk te maken met de ligging nabij een geologische breuk. Hiermee is de causaliteit met de bronbemaling vast komen te staan.

Door AKD Prinsen Van Wijmen, advocaten, zijn namens de onttrekker bedenkingen ingediend. De bedenkingen richten zich op de vraag waarom alleen bij belanghebbende schade is opgetreden en op de omvang van het schadebedrag.

Op 27 juli 2007 heeft de commissie nader advies uitgebracht. In de bedenkingen heeft de commissie reden gezien het schadebedrag naar beneden bij te stellen. De commissie beschikte inmiddels over 3 offertes. Omdat de bedragen voor stucwerk, timmerwerk en glas – en schilderwerk sterk uiteenlopen heeft de commissie op dit onderdeel het gemiddelde van de 3 offertes aangehouden. Met het uitbrengen van het nader advies is de taak van de commissie voor wat betreft het verzoek om onderzoek van belanghebbende beëindigd.

De projecten die aan het einde van de verslagperiode nog in behandeling zijn, worden in dit hoofdstuk belicht.

FRIESLAND

Terwisscha (02.003 - 1 t/m 5)

In 2004 en 2005 heeft de provincie Friesland van in totaal 52 belanghebbenden verdeeld over 5 verzoeken een verzoek om onderzoek in handen gesteld van de commissie. De verzoeken hebben deels betrekking op een herziening van de bestaande schaderegeling. Het overgrote deel betreft nieuwe verzoeken om onderzoek. Uit hydrologisch onderzoek zou blijken dat het invloedsgebied van de grondwateronttrekking groter is dan verwerkt in de bestaande schaderegeling.

Op basis van onderzoek heeft de commissie geconcludeerd dat het door Witteveen + Bos berekende verlagingenpatroon het meest aannemelijke patroon is. Hierover kon echter geen overeenstemming worden bereikt met de landbouw. Onder leiding van de burgemeester van Ooststellingwerf zijn de vertegenwoordigers van de landbouw uitgenodigd te komen met relevante vraag - of geschilpunten over het door het secretariaat als definitief voorgestelde verlagingenpatroon. Op 16 oktober 2006 heeft de Dienst Landelijk Gebied ten behoeve van het secretariaat aan Witteveen + Bos opdracht verleend tot het uitvoeren van een toetsing van grondwaterstanden met de op dat moment beschikbare aanvullende gegevens en analyses in relatie tot het eerder gepresenteerde verlagingenpatroon.

Op 8 januari 2007 heeft Witteveen + Bos zijn rapportage opgeleverd. Naast deze rapportage heeft KIWA begin 2007 een schriftelijke uiteenzetting gegeven van de door hen uitgevoerde tijdreeksanalyses van grondwaterstanden. In mei 2007 hebben onder leiding van de burgemeester van Ooststellingwerf de partijen het totale pakket aan beschikbare gegevens en analyses met elkaar besproken. De commissie hield daarin vast aan haar eerdere conclusie dat het verlagingenpatroon van Witteveen + Bos het meest aannemelijk is. Ook nu werd geen overeenstemming bereikt met de vertegenwoordigers van de landbouw. De landbouw oefent kritiek uit op de achtergrondverdroging van gemiddeld 28 cm die zich volgens de commissie voordoet in de wijde omgeving van de winning Terwisscha. Daarop heeft de burgemeester van Ooststellingwerf contact gelegd met de dijkgraaf van het Gronings-Drentse waterschap Hunze en Aa's. Beide bestuurders hebben de provincie voorgesteld een onafhankelijk adviesbureau opdracht te geven een second opinion te geven op de analyse van de commissie. De provincie heeft hierop HKV LIJN IN WATER opgedragen de second opinion te geven. De commissie wacht de resultaten van het adviesbureau met belangstelling af.

Noord-Bergum (02.004 - 1 t/m 2)

In januari 2005 zijn ongeveer 100 verzoeken om onderzoek in handen gesteld van de commissie, in vervolg op het verzoek om onderzoek van november 2004. Wegens vermindering van de grondwateronttrekking heeft de onttrekker de landbouwers een nieuwe schaderegeling voorgelegd op basis van onderzoek van Witteveen + Bos. De verzoeken om onderzoek dragen dan ook het karakter van bedenkingen. De commissie heeft haar onderzoek naar de omvang van de verlagingen opgeschort. Door TNO wordt gewerkt aan een nieuw grondwatermodel voor heel Noord-Nederland. In dit model

wordt de grondwateronttrekking opgenomen cq verbeterd. Ook wordt er een module ingebouwd om beter om te kunnen gaan met het verschijnsel van schijngrondwaterstanden.

In het verslagjaar is verder gebouwd aan de optimalisatie van het model. Vooral het probleem van de schijngrondwaterstanden speelt parten. Het model dient voor toepassing voor de waterwinning Noord-Bergum nog verder geoptimaliseerd te worden door inbreng van onder andere: lokale grondwaterstanden, oppervlaktewatersysteem, gebiedsinformatie van landbouwers en van het waterschap. De commissie wacht de resultaten af.

OVERIJSEL

Weerselo (Lemselo) (04.020 - 1)

De commissie is vergevorderd met de totstandkoming van een herziene schaderegeling voor betrokken landbouwers in de omgeving van Weerselo. In de afgelopen jaren heeft het secretariaat overleg gevoerd met vertegenwoordigers uit het gebied. In deze werkgroepbesprekingen, waarin zowel de landbouwers als de onttrekker zijn vertegenwoordigd, is onder andere de verlaging en het huidige niveau van de grondwaterstand uitgebreid besproken. Bij de werkgroep heerste twijfel over de stijghoogte van een binnen het invloedsgebied gelegen peilbuis. Daarom heeft Alterra begin 2007 in opdracht van de commissie een raaienkartering rondom de betreffende peilbuis uitgevoerd, waarbij de huidige grondwaterstand in termen van GHG, GVG en GLG is vastgelegd. Na beoordeling hiervan door het secretariaat in het voorjaar van 2007, zijn de resultaten met de werkgroep besproken in augustus. De werkgroep kan zich in de resultaten vinden. De commissie zal een schadeberekening per bedrijf uitvoeren en haar advies uitbrengen, nadat de landbouwers in samenwerking met Vitens het grondgebruik van het gehele gebied hebben verzameld en doorgegeven hebben aan het secretariaat.

Holten (04.023 - 1)

In juli 2005 ontving de commissie het verzoek om de schaderegeling Holten te herzien. Het invloedsgebied van de waterwinning Holten heeft een overlap met de aangrenzende winningen. Evenals bij Weerselo heeft de commissie de gegevens van het grondwatermodel van het Waterschap Regge en Dinkel beoordeeld op haar bruikbaarheid. Echter, het invloedsgebied van de winning Holten ligt deels buiten het beheersgebied van het Waterschap Regge en Dinkel, waardoor de modelgegevens in het westelijk deel van het invloedsgebied minder betrouwbaar zijn. Het secretariaat heeft in het verslagjaar geen tijd kunnen besteden aan het onderzoek.

Witharen (04.024 - 1)

Op 11 april 2007 ontving de commissie een verzoek om onderzoek van de Land- en Tuinbouw Organisatie Noord (LTO-noord), werkgroep water voor de waterwinning Witharen, namens betrokken rechthebbenden. In de periode tot en met 1993 is de landbouwschade vergoed. In de periode 1993-1996 zijn twee wateraanvoerplannen gerealiseerd, mede ter compensatie van de verlaging van de grondwaterstand door de grondwateronttrekking te Witharen. Destijds is afgesproken om de werking van de wateraanvoerplannen te evalueren. Ondanks de wateraanvoerplannen resteert nog een verlaging van de grondwaterstand of wel er resteert nog droogteschade. Vanaf 2005 is de capaciteit van de grondwateronttrekking verhoogd van 2,4 naar 5 miljoen

m³ per jaar, waarmee de droogteschade is toegenomen. Het verzoek van LTO Noord, werkgroep water Witharen, is om voor het gehele invloedsgebied een nieuwe droogteschaderegeling uit te werken.

De werkgroep stelt een aantal voorwaarden aan de uitwerking door de commissie. Samengevat komen deze er op neer dat (1) de werkgroep betrokken is bij de totstandkoming van een nieuwe regeling, (2) er met bandbreedtes wordt gewerkt, (3) dat rekening gehouden wordt met bedrijfsspecifieke omstandigheden en (4) er een monitoring systeem wordt opgezet voor het periodiek volgen van de invloed van de grondwateronttrekking.

Op 11 september 2007 is overleg geweest met de werkgroep water. Door het secretariaat zijn de door de commissie gehanteerde uitgangspunten toegelicht. In het overleg zijn werkafspraken gemaakt. De onttrekker verzamelt nog wat informatie en voert een toetsing uit van de berekende invloed met de opgetreden verlaging ten gevolge van de uitbreiding van de winning van 2,5 naar 5 miljoen m³ per jaar. De landbouw zorgt voor opgaven grondgebruik en het secretariaat formuleert de uitgangspunten waaraan een nieuwe schaderegeling zou kunnen voldoen. Op 21 september 2007 heeft het secretariaat de uitgangspunten aan de werkgroep doen toekomen, welke in het overleg op 11 december 2007 zijn besproken.

GELDERLAND

Neder-Betuwe (05.018 - 1 t/m 4)

Eind 2004 ontving de commissie een verzoek om onderzoek van een eigenaar van een woning in Echteld, gemeente Neder-Betuwe. De scheurvorming in de woning zou verband houden met bronbemalingen in de omgeving ten behoeve van het bouwrijp maken van het bedrijvenpark Medel te Tiel. Eind 2005 en begin 2006 zijn nog drie verzoeken ontvangen.

Op het bedrijvenpark is sprake (geweest) van gefaseerde lang- en kortdurende bronbemalingen op verschillende locaties. Omdat er zeer weinig gegevens zijn, achtte de commissie het raadzaam, daar waar het nog zinnig is metingen te verrichten. De provincie heeft toegezegd alert te zijn op het verrichten van metingen mede in verband met behandeling van een alsnog ingediende vergunningaanvraag voor de bronbemalingen.

Op 1 februari 2006 en 8 januari 2007 zijn twee van de vier verzoeken om onderzoek ingetrokken met als reden dat de woningen gezamenlijk zijn aangekocht door de gemeenten Neder-Betuwe en Tiel.

In het verslagjaar zijn de onderhandelingen met de resterende 2 eigenaren die een verzoek om onderzoek hebben ingediend voortgegaan. In augustus 2007 is het secretariaat door Bedrijvenpark Medel Rivierenland geïnformeerd over de stand van zaken. Met één eigenaar is akkoord bereikt over de aankoop. De grondonderzoeken gaven wel een verhoogde concentratie van verdelgingsmiddelen weer. Met de andere eigenaar is nog onderhandeling gaande. Deze onderhandeling verloopt moeizaam. Een periode van bezinning is ingelast.

Arnhem (05.021 - 1)

Op 29 januari 2007 ontving de commissie een verzoek om onderzoek van een eigenaar van een woning te Arnhem. De eigenaar zou schade hebben geleden door scheurvorming in de woning en door het droogvallen van de hydrofoorinstallatie. Hij wijt dit aan de bronbemalingen in de nabije

omgeving ten behoeve van het bouwrijp maken van de woningbouwlocatie Schuytgraaf te Arnhem. Op 19 juli 2007 heeft een medewerker van het secretariaat een oriënterend bezoek aan de betreffende eigenaar gebracht. Hierbij is informatie ontvangen. Ook van de provincie Gelderland en van Grond Exploitatie Maatschappij Schuytgraaf is informatie ontvangen. Na ontvangst van de beschikbare informatie heeft de commissie op 13 november 2007 een plan van aanpak en offerte aan de provincie voor goedkeuring kunnen voorleggen.

Steenderen (05.022 - 1)

De eigenaar van een kikkerpoel heeft via een advocaat in oktober 2007 bij de provincie een verzoek om onderzoek ingediend in verband met het optreden van schade die zou zijn veroorzaakt door de onttrekking van grondwater door een zuivelfabriek in de omgeving. De schade aan de kikkerpoel bestaat uit het ontstaan van lekkage van de bodem, waardoor deze 's zomers eerder droogvalt. De commissie heeft in het verslagjaar nog geen aanvang kunnen maken met het gewenste onderzoek.

UTRECHT

Woudenberg (06.004 - 1 en 2)

In oktober 2006 en juni 2007 hebben twee landbouwers een verzoek om onderzoek ingediend naar opbrengstvermindering op hun landbouwpercelen te Woudenberg en Scherpenzeel. De opbrengstvermindering zou veroorzaakt worden door de grondwateronttrekking op pompstation Woudenberg. De commissie heeft partijen verzocht om relevante informatie aan de commissie te verstrekken. Van de betreffende landbouwers is het grondgebruik ontvangen en de onttrekker heeft verlagingsbeelden aan de commissie verstrekt.

ZUID-HOLLAND

Alphen a/d Rijn (08.014 - 1)

De eigenaar van een woning heeft, in verband met opgetreden schade aan zijn woning, verzocht om onderzoek door de commissie. De schade zou veroorzaakt zijn door het onttrekken van grondwater ten behoeve van de nieuwbouw van het appartementen- en theaterbioscoopcomplex Stadshart te Alphen aan den Rijn.

Op 2 november 2007 heeft de commissie advies uitgebracht aan partijen. In het advies heeft de commissie geconcludeerd dat de schade aan de woning oorzakelijk verband houdt met de, elkaar deels overlappende, bronbemalingen in 2003 door de twee onttrekkers ten behoeve van de nieuwbouw van het Stadshart. Op basis van de onttrokken hoeveelheden heeft de commissie de kosten voor herstel van de scheurvorming toegedeeld. Voor vergoeding van de kosten van juridische bijstand en voor mogelijke gevolgschade heeft de commissie geen ruimte aanwezig geacht. In december 2007 zijn door de eigenaar en door één van de onttrekkers bedenkingen ingediend.

Bergambacht (08.015 - 1)

In juli 2007 hebben zeven eigenaren en/of gebruikers van landbouwgronden in de omgeving van de grondwaterwinning Bergambacht van Oasen in de Krimpenerwaard Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland verzocht een onderzoek in te stellen naar schade die zij menen te ondervinden van deze winning. Een aantal van hen is tevens eigenaar van op staal gefundeerde opstallen die schade hebben opgelopen. Ook deze schade zou zijn veroorzaakt door de grondwaterwinning. Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland hebben de commissie in november 2007 verzocht het onderzoek te verrichten.

ZEELAND

Ritthem (09.005 - 1)

In november 2006 ontving de commissie een verzoek om onderzoek van de Zuidelijke Land- en Tuinbouworganisatie (ZLTO), ingediend namens een belanghebbende. Belanghebbende is van mening dat hij schade aan zijn loods heeft ondervonden als gevolg van een bronbemaling in 2002 en 2003 ten behoeve van de uitbreiding van de rioolwaterzuiveringsinstallatie Walcheren te Ritthem in opdracht van het Waterschap Zeeuwse Eilanden. Partijen hebben getracht in onderling overleg tot een vergelijk te komen. Dit is niet gelukt. De vraag aan de commissie is voorgelegd of het inderdaad zo is, dat de schade aan de vloer, langsgevels en kopgevels veroorzaakt is door de bronbemaling.

Na inventarisatie van beschikbare gegevens en een oriëntatie ter plaatse heeft de commissie op 31 juli 2007 een plan van aanpak en begroting uitgebracht. In augustus 2007 was een advies in een vergevorderd stadium voorbereid. Omdat de loods ook in gebruik is voor opslag van uien is de mate van causaliteit tussen opgetreden schade en de bronbemaling niet zondermeer vast te stellen. Medio november 2007 is daarom opdracht gegeven aan Grontmij Nederland bv om de kosten van herstel van de schade te bepalen en aan te geven welk deel hiervan aan de bronbemaling is toe te schrijven. Nog in het verslagjaar heeft Grontmij Nederland bv gerapporteerd.

NOORD-BRABANT

Budel (10.026 - 1 / m 3)

Ten behoeve van het onderzoek naar landbouwschade als gevolg van meerdere grondwateronttrekkingen te Budel en omgeving heeft NITG-TNO in opdracht van de commissie aanvullend verlagingsberekeningen uitgevoerd op basis van het zogenaamde "Waterdoelen-model". Verder heeft Alterra in het schadegebied een verkennend bodemkundig-hydrologisch onderzoek langs een aantal raaien uitgevoerd. De commissie heeft met behulp van de resultaten van genoemde onderzoeken haar onderzoek vervolgd. In november 2007 ontving de commissie nog een nagekomen verzoek om onderzoek.

Boxmeer (10.027 - 1)

In oktober 2006 ontving de commissie het verzoek om de opbrengstschade per bedrijf te Boxmeer te berekenen. Ingenieursbureau Tauw te Deventer heeft in opdracht van de rechtbank een

modelonderzoek uitgevoerd naar de verlagingen als gevolg van de grondwateronttrekking door Brabant Water in Boxmeer. Dit onderzoek is begin 2004 afgerond. Vervolgens hebben partijen geruime tijd overleg gevoerd over de uitgangspunten voor een berekening van de opbrengstschade per landbouwer. Het secretariaat heeft een belangrijke bemiddelende rol gespeeld bij de totstandkoming van een overeenkomst tussen partijen. Op basis van de overeenkomst "Uitgangspunten berekening schade Boxmeer, d.d. 13 april 2005" zal de commissie de schadeberekening per bedrijf uitvoeren. Hiervoor heeft de commissie naast de hydrologische gegevens uit het modelonderzoek door Tauw bodemkundige gegevens van het schadegebied nodig. Deze zijn in het verslagjaar door Alterra in het gebied verzameld. Het grondgebruik van de betrokken landbouwers zal worden uitgezocht en aangeleverd door de verenigde landbouwers. Hiermee is in het verslagjaar een start gemaakt.

Vierlingsbeek (10.028 - 1)

In het voorjaar van 2002 hebben ongeveer 20 grondgebruikers in de omgeving van het pompstation Vierlingsbeek zich schriftelijk tot de onttrekker gewend met het verzoek te komen tot een herziening van de droogteschaderegeling. Als gevolg daarvan is overleg opgestart tussen partijen. Vanaf het begin is de commissie op verzoek van partijen bij het overleg van deze werkgroep betrokken. In april 2003 is het formele verzoek van de provincie ontvangen.

De onttrekker heeft in de afgelopen jaren onderzoek gedaan naar de verlaging met behulp van tijdreeksanalyse met als resultaat een nieuw verlagingenpatroon voor de winning Vierlingsbeek. Dit verlagingenpatroon is eerst in de werkgroep besproken en vervolgens aan de streek gepresenteerd. Het nieuwe verlagingenpatroon is uitgangspunt voor een herziene schaderegeling.

Het onderzoek door de commissie heeft tijdelijk stilgelegen, maar is in het verslagjaar weer opgestart. Er is een plan van aanpak opgesteld en goedgekeurd door de provincie. Het secretariaat heeft de beschikbare bodemkundige en hydrologische gegevens van het schadegebied geïnventariseerd. Deze blijken ontoereikend te zijn voor het verdere onderzoek door de commissie. Daartoe heeft de commissie aan Alterra opdracht verleend om het schadegebied bodemkundig en hydrologisch in kaart te brengen. In het najaar van 2007 heeft Alterra hiermee een start gemaakt. De oplevering van het bodemkundig-hydrologisch onderzoek is gepland in het najaar van 2008.

Vinkel (10.036 - 1)

De commissie ontving in december 2005 een verzoek om onderzoek van een landbouwer te Vinkel naar droogteschade aan zijn asperges. De schade wordt toegeschreven aan de tijdelijke bronbemaling ten behoeve van de aanleg van een fietstunnel onder de A50. Met het onderzoek is in het verslagjaar nog geen start gemaakt.

OVERZICHT VAN DE VERZOEKEN OM ONDERZOEK IN 2007

Projectnaam	project-nummer	nummer verzoek	aantal belanghebbenden	soort schade*)	datum ontvangst	datum advies	datum hoorzitting	datum eindbericht	opm. **)
Friesland									
Terwisscha	02.003	01	36	L	01-12-04				
		02	8	L	03-01-05				
		03	5	L	03-02-05				
		04	2	L	17-03-05				
		05	1	L	04-05-05				
Noord-Bergum	02.004	01	1	L	01-12-04				
		02	ca. 100	L	25-01-05				
Drenthe									
Emmen	03.004	17	1	L	05-03-07	21-06-07		08-08-07	
		18	1	L	20-06-07	21-06-07		08-08-07	
		19	1	L	05-09-07				
Overijssel									
Wijhe (Boerhaar)	04.018	01	1	L	21-12-06	18-04-07		05-07-07	
Weerselo (Lemselo)	04.020	01	div	L	12-10-01				
Holten	04.023	01	div.	L	28-07-05				
Omen (Witharen)	04.024	01	div	L	11-04-07				
Gelderland									
Neder-Betuwe	05.018	01	1	G	21-12-04			08-01-07	I
		02	1	G	02-11-05				
		03	1	G	09-12-05				
		04	1	G	05-01-06				01-02-06
Epe	05.020	01	1	W	09-12-05	29-10-07		07-12-07	
Arnhem (Schuytgraaf)	05.021		1	G	29-01-07				
Steenderen	05.022	01	1	N	26-10-07				
Utrecht									
Woudenberg	06.004	01	1	L	26-10-06				
		02	1	L	10-07-07				
Zuid-Holland									
Rotterdam (HSL-zuid)	08.011	01	groot aantal	G	11-03-04			06-12-07	D
	08.011	02	groot aantal	G	12-03-04			06-12-07	D
Alphen a/d Rijn	08.014	01	1	G	18-03-05				
Bergambacht	08.015	01		L+G	14-11-07				
Zeeland									
Ritthem	09.005	01	1	G	24-11-06				
Noord-Brabant									
Oosterhout	10.023	01	64	L	07-04-99	25-05-07		30-07-07	
		02	1	L	18-11-99	25-05-07		30-07-07	
		03	1	L	11-05-06	25-05-07		30-07-07	
		04	1	L	15-06-06	25-05-07		30-07-07	
		05	1	L	22-08-07				
Budel	10.026	06	1	L	31-08-07				
		01	86	L	28-02-00				
		02	2	L	26-09-01				
Boxmeer	10.027	01	groot aantal	L	03-10-06				
Vierlingsbeek	10.028	01	20	L	23-04-03				
Bladel	10.032	01	1	G	24-01-06	25-01-07		07-03-07	
's Hertogenbosch	10.034	01	1	G	15-07-05	05-02-07		09-03-07	
Uden	10.035	01	1	G	16-11-05	05-04-07		27-07-07	
Vinkel	10.036	01	1	L	06-12-05				

*) Voor een project kunnen meerdere verzoeken om onderzoek ingediend worden door verschillende belanghebbenden.

Binnen een project krijgen verzoeken op volgorde van binnenkomst een nummer.

**) L = Landbouwschade; G = Gebouwschade; W = Wateroverlast; N = Natuurschade; B = Bosschade; S = Sanering.

**) I = Ingetrokken; D= Dossier gesloten.

OVERZICHTSKAART VAN DE PROJECTEN IN 2007

